

I.ÚS 112/97 ze dne 10.03.1998

N 35/10 SbNU 229

Právo dítěte na styk s rodiči podle čl. 9 odst. 3 Úmluvy o právech dítěte

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Nález

Ústavního soudu (I. senátu) ze dne 10. března 1998 sp. zn. I. ÚS 112/97
ve věci ústavní stížnosti ing. arch. J. S. proti postupu Okresního soudu
v
Českém Krumlově spočívajícímu v průtazích v řízení o výkon rozhodnutí
o úpravě
styku otce s nezletilou dcerou.

**1. Ústavní stížnosti se vyhovuje. 2. Ústavní soud zakazuje Okresnímu
soudu v Českém Krumlově, aby pokračoval v průtazích v řízení o výkon
rozsudku
Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 22. 9. 1989, ve znění rozhodnutí téhož
soudu
ze dne 21. 9. 1990 čj. 14 Nc 242/89-66, jímž byl upraven styk stěžovatele
ing.
arch. J. S. s nezletilou N. S. a přikazuje mu, aby v řízení neprodleně
jednal.**

Odůvodnění

Dne 27. 3. 1997 podal stěžovatel Ústavnímu soudu návrh, aby bylo
Okresnímu soudu v Českém Krumlově zakázáno pokračovat v porušování jeho
základních lidských práv a svobod spočívajícím v odmítání činit potřebná
opatření, aby dítě nemohlo být odděleno od svého rodiče proti jeho vůli.
Stěžovatel se domáhal, aby byl umožněn výkon soudního rozhodnutí ohledně
styku
stěžovatele s jeho dcerou.

Stěžovatel je otcem nezletilé N. S., která byla svěřena do výchovy
matce, když manželství jejich rodičů bylo rozvedeno rozsudkem Obvodního
soudu
pro Prahu 4 ze dne 24. 4. 1989 sp. zn. 30 C 54/89, který nabyl právní
moci dne
8. 8. 1989. Otcí nezletilé je podle něho její matkou fakticky upíráno
právo na
styk s dcerou N., když k návrhu otce byl rozsudkem Obvodního soudu pro
Prahu 4
ze dne 22. 9. 1989, ve znění rozhodnutí téhož soudu ze dne 21. 9. 1990
čj. 14
Nc 242/89-66, upraven styk otce s nezletilou N. tak, že je oprávněn se
s ní
stýkat, a to v roce vždy od soboty od 9.00 hodin do neděle 18.00 hodin,
dále
každoročně 25. prosince vždy v době od 9.00 hodin do 17.00 hodin, v každém

17.00 lichém roce o velikonočních svátcích od soboty 9.00 hodin do pondělí
 17.00 hodin a každoročně po dobu dvou týdnů, o letních prázdninách tak, že
 nezletilou v uvedené dny a hodiny vyzvedne v místě bydliště matky, kde ji po skončení
 styku matce opět vrátí.

Den 17. 11. 1990 podle ústavní stížnosti odmítla její matka JUDr. D.
 L. otci umožňovat styk s dcerou podle výše uvedeného soudního rozhodnutí.
 Došlo sice v letech 1991 - 1992 k trestnímu stíhání ing. arch. J. S. po střetu
 s JUDr. D. L. a pohrůžka vazbou pro možnost údajného pokračování v trestné
 činnosti zabránila prý fakticky stěžovateli v osobním kontaktu s dítětem.
 Stěžovatel však po zproštění obžaloby požadoval opakovaně od Okresního
 soudu v Českém Krumlově, aby využil zákonných možností a umožnil mu realizaci
 práva rodiče na styk s dítětem. Poslední krok byl prý ze strany Okresního soudu
 v Českém Krumlově učiněn dne 21. září 1992, kdy soud vydal výzvu sp. zn.
 P 106/91, kterou vyzval matku nezletilé N. podle § 272 odst. 2 občanského
 soudního řádu, aby plnila rozhodnutí soudu. Od tohoto data Okresní soud
 v České Krumlově fakticky nezabezpečoval výkon soudního rozhodnutí, ač mohl zahájit
 řízení ve věcech péče o nezletilé i sám bez návrhu stran. Tím nerespektoval
 Úmluvu o právech dítěte, zejména její čl. 3 a čl. 9, a tak nebylo zajištěno,
 aby zájem dítěte byl předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající
 se dítěte, dále aby byla zajištěna dítěti taková ochrana a péče, která je
 nezbytná pro jeho blaho a není brán ohled na práva a povinnosti jednoho z rodičů,
 zejména aby dítě nemohlo být v rozporu s právem odděleno od svého rodiče
 proti jeho vůli. Tím bylo zasaženo do ústavních práv stěžovatele, jež jsou
 zaručena mezinárodní smlouvou.

Podle čl. 83 Ústavy je Ústavní soud soudním orgánem ochrany ústavnosti;
 podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje Ústavní soud o ústavních
 stížnostech proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánu veřejné
 moci do ústavně zaručených práv a svobod, zejména došlo-li k porušení základního
 práva nebo svobody zaručené ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou
 podle čl. 10 Ústavy.

Ústavní soud si vyžádal stanoviska Okresního úřadu v Českém Krumlově
 a Okresního úřadu v Českém Krumlově.

Z vyjádření Okresního úřadu v Českém Krumlově, referátu sociálních věcí
 a zdravotnictví, Ústavní soud zjistil, že tento orgán se zabývá tímto
 případem

od r. 1990, kdy mu jej postoupil Okresní úřad pro Prahu 4. Sdělení neobsahuje žádné nové skutečnosti a konstatuje jen, že pracovnice úřadu se zúčastnily styku otce s nezletilou (bez údaje kdy a kde a že již v r. 1991 dítě odmítalo styk, přičemž nebylo možno posoudit, zda tento postoj zaujalo po vlastní negativní zkušenosti s otcem, či zda bylo ovlivněno matkou.

Z vyjádření Okresního soudu v Českém Krumlově Ústavní soud zjistil, že vzhledem ke změně agendy převzala spis od původního předsedy senátu dne 17. 6. jiná předsedkyně senátu, která uvedla, že ani v období od 21. 9. 1992, kdy dle otce byl učiněn poslední krok ke splnění soudního rozhodnutí, nebyl soud nečinný.

Při posuzování věci Ústavní soud zejména přezkoumal spis P 106/91 Okresního soudu v Českém Krumlově a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. Ani vyjádření tohoto soudu k ústavní stížnosti nemohlo odůvodnit nečinnost příslušného soudu, zejména v počáteční fázi, když nebylo dodržováno rozhodnutí soudu z r. 1989 o úpravě styku otce s nezletilou, ani prodlení, k nimž v celém případně došlo.

Ze spisu vyšly najevo zejména mimořádné prodlevy v řízení, z nichž nejmarkantnější bylo rozhodování o návrhu otce ze dne 28. 8. 1990 na svěření nezletilé do jeho výchovy. Teprve rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 2. 9. 1993 čj. P 106/91-274 bylo rozhodnuto o návrhu otce na svěření dítěte do jeho výchovy a jeho návrh byl zamítnut. K odvolání otce byl tento rozsudek usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 1. 1994 čj. 5 Co 1942/93-297 zrušen a věc byla vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení, zejména z důvodu potřeby nového znaleckého dokazování. Ve věci změny výchovy vzal však otec svůj návrh zpět a řízení bylo dne 3. 6. 1996 zastaveno. Za tohoto stavu stěžovatel při ústním jednání před Ústavním soudem prohlásil, že ústavní stížnost směřuje k tomu, aby Okresní soud v Českém Krumlově nadále nepokračoval v průtazích v řízení o výkon rozhodnutí, pokud jde o jeho styk s nezletilou N. S.

Ústavní soud shledal především porušení práva stěžovatele podle ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem projednávaným důkazům. V daném případě se jedná o průtahy v rozhodování o změně výchovného prostředí, když v důsledku běhu času se změnil podstatným způsobem vztah nezletilé k otci, markantně pozorovatelný v závěrech znaleckých posudků.

Pokud se týká námitek otce o umožnění styku s nezletilou, má Ústavní soud za to, že tato otázka je zásadně odvislá od hodnocení konkrétní situace na základě konkrétních důkazů a hodnocení skutečnosti, jak má styk být uskutečňován v přiměřené míře. Pokud však jde o neumožnění styku s nezletilou na základě nečinnosti obecného soudu, musí Ústavní soud konstatovat, že tím byla porušena Úmluva o právech dítěte přinejmenším v jejím čl. 9 odst. 3, kterým je Česká (Československá) republika vázána ode dne ý. 1. 1991. Ustanovení této Úmluvy má přednost před zákonem podle čl. 10 Ústavy a tak také musí být v praxi obecných soudů aplikováno.

Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnost vyhověl.